ژن ، له‌ قوربانییه‌وه‌ بۆ مرۆڤێکی بوێر، له‌ رۆمانی (رۆژ لێره‌وه‌ هه‌ڵدێ)1 ... سارا فه‌قێ خدر

“رۆمان به‌وه‌ گه‌شه‌ ناکات ،که‌ تێکستێک بهێنین و عاشقانه‌ به‌باڵایدا هه‌ڵبڵێین ، یان رۆژنامه‌نووسانه‌ هه‌واڵ وراپۆرت له‌باره‌یه‌وه‌ بڵاوبکه‌ینه‌وه‌ ، یان به‌ پشبه‌ستن به‌هه‌ستی خۆمان رووکه‌شانه‌ لێکدانه‌وه‌ی بۆ بکه‌ین . رۆمان به‌ کۆمه‌گی خوێندنه‌وه‌ی قووڵ و ره‌خنه‌ی سه‌نگین ،به‌ره‌و پێش ده‌چێ “2

” رۆژ لێره‌وه‌ هه‌ڵدێ ” ناونیشانی نوێترین رۆمانی خاتو رووناک شوانییه‌ ، وه‌ک خوێنه‌رێک ، ویستم چه‌ند سه‌رنجێکی له‌سه‌ر بنووسم . خۆزگه‌ ناونیشانه‌که‌ی (خۆر لێره‌وه‌ هه‌ڵدێ) بایه‌ . چونکه‌ خۆر به‌رامبه‌ر (شمس)ی عه‌ره‌بییه‌ و رۆژ به‌رامبه‌ر (یوم) واته‌ رۆژه‌کانی هه‌فته‌ یه‌ .

ئه‌م رۆمانه‌ به‌پێچه‌وانه‌ی زۆربه‌ی ئه‌و رۆمانانه‌ی که‌پێشتر له‌ لایه‌ن ژن یان پیاوانه‌وه‌ نوسراون ، ژن ته‌نیا وه‌ک قوربانی وێنا ناکا ، به‌ڵکو له‌ کۆتاییدا به‌ هه‌وڵدانی خۆی شکۆ و ئیراده‌ی بۆ ده‌گه‌ڕێته‌وه‌ . پێمان ده‌ڵێ ئه‌گه‌ر ئافره‌ت بیه‌وێ ده‌توانێ ده‌روازه‌ی ئازادی خۆی و ئه‌وانی دیکه‌ش بدۆزێته‌وه‌ .ئاماژه‌یه‌کیشه‌ بۆ ئه‌و ئاسته‌ی ژنی کورد له‌م ساڵانه‌ی دواییدا له‌کوردستان و جیهاندا پێیگه‌یشتووه‌ .

پاڵه‌وانی رۆمانه‌که‌ کچێکه‌ به‌ناوی “سه‌راب ” سه‌ره‌تا وه‌ک هه‌ر ژنێکی ئه‌م وڵاته‌ ، قوربانی ده‌ستی کلتووری باوی کۆمه‌ڵگه‌ یه‌ و ژیانیکی سه‌خت و کۆیلانه‌ ده‌ژی . وه‌ک که‌رسته‌یه‌کی بازرگانییی بۆ خزمه‌ت و تێرکردنی ئاره‌زووه‌کان ته‌ماشاده‌کرێ .هه‌ر له‌ منداڵییه‌وه‌ خه‌مێک ده‌یداته‌ ده‌ست خه‌میکی دیکه‌ و چه‌ندجارێک کۆستی ده‌که‌وێ وکه‌سانی نزیکی له‌ ته‌مه‌نێکی زوودا له‌ده‌ستده‌دا . قۆناغه‌کانی ژیانی له‌ وێستگه‌ی جیاجیا دا به‌سه‌رده‌با . منداڵیی له‌گه‌ڕه‌کی بابولشه‌یخی به‌غدا ، هه‌رزه‌کاریی له‌ خانوویه‌کی له‌شفرۆشی له‌ سلێمانی ، له‌ هه‌ولێر به‌ بازرگانێک ده‌فرۆشرێ . ودواجار له‌ که‌رکوک خۆی ده‌بینێته‌وه‌ . ناوه‌که‌ی پێ به‌پێستی ژیانییه‌تی . له‌ماڵه‌که‌ی که‌رکوک به‌هۆی روداوێکه‌وه‌ هه‌لی بۆ ده‌ڕه‌خسێ و ده‌توانێ رابکا و رۆژنامه‌ نووسێکیش که‌له‌وێ به‌ندکراوه‌ ، ئازادبکا .ماوه‌یه‌ک له‌ ماڵی پووری

رۆژنامە نوسەکە دەمێنێتەوە کە ژنێکی تەنیایە وگرنگیی زۆر بە سەراب دەدا . لەوێ هەست بەمرۆڤبوونی خۆی دەکاو ناوەکەشی دەگۆرێ بە (ئەوین) . “لەگەڵ هەمو جوڵەیەکی میمکە ئاهوودا دڵی دەبزوا ، هەستی دەکرد مرۆڤێکی ئاساییە ولە ماڵێکی ئاساییدایە ، ئەو ماڵەی خەونی پێوەدەبینی و تەمەنێک بوو لێی ونببوو .”3
هەر لەو ماڵەوە کۆمەڵە مرۆڤێکی دیکە دەناسێ کە لە رێخراوێکدا کاردەکەن وهاورییەکی خۆی دەبینێتەوە .بەهۆی ئەوانەوە بەرچاوی رۆشنتر دەبێتەوە . پێشتریش سەرکەشی رۆژنامەنووس کاریگەری لەسەر بیرکردنەوەکانی داناوە ، بۆیە رێکخراوەکە تینوێتی ئەو ناشکێنێ رۆژێک بەتەنیا رێگای دەرەوی شار دەگرێتە بەر ودەچێتە شاخ و پەیوەندی بە کچانی خۆرەوە دەکا .

چیرۆکەکە تەنیا گێڕەرەوەیەکی هەیە ، کە بە شێوەی کەسی سێیەم دەدوێ . لە دەستپێکی رۆمانەکەدا ، شوێن ژوورێکە لە قەدپاڵی چیایەکدا ، پاڵەوانی رۆمانەکە بەهۆی گۆرانییەکی (تارا جاف) ە وە ، خەیاڵی دەچێتەوە بۆ سەردەمی منداڵیی . ئیدی بۆ پسانەوە ، رووداوەکان بەدوای یەکدا دێن و لە کۆتایی دەچینەوە هەمان شوێن .لەکاتی خوێندنەوەدا هەست بە بێزاریی ناکەی و حەزدەکەی بە دوای ژیانی پاڵەوانەکەدا بڕۆی .نوسەر کەمتر خەیاڵی بەکارهێناوەو واقیعیانە و بۆ ئاڵۆزی بەسەرهاتەکان دەگێڕێتەوە .
خاڵێکی دیکە کەدەمەوێ باسی بکەم ، زمانی نوسینی رۆمانەکەیە . نوسەر بەسەر زماندا زاڵە و لە وشەی کوردیی پەتیی پەکیناکەوێ . بەڵام لە هەندێ شوێندا لەزمانی ستاندارد دوور دەکەوێتەوە و زاراوەی چەند ناوچەیەک بەکاردێنێ . لەو کاتەدا کە رووداوەکان دێنەوە کەرکوک ، زمان پاراوترە لە چاو بەشەکانی دیکە .
راناوی لکاوی (ن) ی کۆ، لەهەندێک شوێنی رۆمانەکە بە زیادە بەکارهاتووە . بۆ نموونە؛
* ” هەواڵی رووداوی کۆڵانە تەنگەبەرەکەی باب ئەلشێخ ، سەردێڕی هەواڵی تیڤی ورادیۆکان ، رووپەڕی رۆژنامەو گۆڤارەکانی پڕکردن “4
دەبوو بنوسرێ (پڕکرد) چونکە بکەر (هەواڵ یان روداو) تاکە . هەواڵی یەکەمیش زیادە ، دەکرا بەم شێوەیە بایە ؛
(روداوی کۆڵانە تەنگەبەرەکەی بابولشێخ ، سەردێڕی هەواڵی تیڤی ورادیۆکان و رووپەڕی رۆژنامەو گۆڤارەکانی پڕکرد) .

* ” ژنێکی باریکەلەی بەژن مامناوەندی مایکرۆفۆنێکی بەدەستەوەبوو و دەدوا ، ئەوانی تریش جارجارێ چەپڵەیان بۆ لێدەدان .”5
دەبوو بنوسرێ ؛ چەپڵەیان بۆ لێدەدا . چونکە ژنەکە تا کە و

چەپڵەکان بۆ ئەو لێدراون .
لەکۆتاییدا دەستخۆشی زۆرم بۆ نووسەر و وەرگێڕ خاتو رووناک شوانیی ، بە ئومێدی بەردەوامیی و بەرهەمی دیکە بۆ خزمەتی ئەدەبی کوردی و دۆزی ژنان و ئازادی تاک .

سارا فەقێ خدر
کانوونی دووەمی2019

سەرچاوە کان :-

– رۆژ لێرەوە هەڵدێ – رۆمان – نووسینی رووناک شوانی – چاپی یەکەم 2018 – چاپخانەی ئەندێشە
2 – (رۆمان و ژیننامە) – توێژینەوەی ئەدەبی – نوسینی حەمە سەعید حەسەن – چاپی یەکەم 2018 – ناوەندی ئاوێر بۆ چاپ و بڵاوکردنەوە – لا 46
3- رۆژ لێرەوە هەڵدێ – لا 123
4- هەمان سەرچاوە – لا 65
5- هەمان سەرچاوە لا 93